

Murâdî'nin
Kitâb-ı Feth-i
Şikloş
ve *Estergon*
ve *İstolni-Belgrad*
adlı eserinin
ilk iki sayfası
(Süleymaniye Ktp.,
Hekimoğlu
Ali Paşa,
nr. 700)

değildir. Sinan Çavuş'un, Hayreddin Paşa'yı İstanbul'a çağırarak üzere Kanûnî Sultan Süleyman'ın hatt-ı hümayununu götüren kişi olduğu belirlenmiştir (Yurdaydın, *TTK Belleten*, XXVII/107 [1963], s. 453-466). 2. *Kitâb-ı Feth-i Şikloş ve Estergon ve İstolni-Belgrad*. 949-950 (1542-1543) yıllarında cereyan eden Macaristan olaylarına dair bir eserdir. Viyana (Nationalbibliothek, H.O., nr. 47) ve Paris'te (Bibliothèque Nationale, nr. 75) nüshaları olup Süleymaniye Kütüphanesi'nde de (Hekimoğlu Ali Paşa, Tarih, nr. 700) bir yazması bulunmaktadır. *Kitâb-ı Feth-i Şikloş* da Hammer tarafından Sinan Çavuş'un eseri olarak gösterilmiştir (V, 4). Yurdaydın'a göre Süleymaniye Kütüphanesi'ndeki nüsha muhtemelen müellif hattıdır. Murâdî, giriş kısmında eserin telif sebebinin anlattıktan sonra *Şikloş-Estergon* ve *İstolni Belgrad* seferine neden çıktığını anlatır. *Târîh-i Feth-i Şikloş*, 15 Cemâziyelevvel 949 (27 Ağustos 1542) tarihinde Erdel kralının Budin ve Peşte'ye asker sevkiyle başlar. Budin, Estergon ve İstolni Belgrad'ın geri alınması için Kanûnî Sultan Süleyman'ın Edirne'den hareketi, sefer güzergâhı ve yol boyunca alınan kaleler hakkında ayrıntılı bilgi ihtiva eder. 1543'te İstolni Belgrad'ın zaptı ve İstanbul'a dönüşle sona erer. Müellif eserin telif tarihini Receb 952 (Eylül 1545) olarak verir. Üslûbu akıcı ve anlatımı güzel olan eser yer yer Farsça ve Arapça şiirlerle süslenmiş, özellikle savaş sahneleri güzel tasvir edilmiştir. Eser Kültür Bakanlığı'nca *Süleymannâme*, *Târîh-i Feth-i Şikloş*, *Estergon ve İstolni-Belgrad* adıyla ve Sinan Çavuş'a nisbet edilerek 1987 yılında Ka-

nûnî sergileri çerçevesi dahilinde tıpkı basım olarak İngilizce özetiyile, 1998'de transkripsiyonlu metin, sadeleştirilmiş şekli ve İngilizce tercümesi birlikte İstanbul'da nesredilmiştir (ed. Tülay Duran). Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde (Hazine, nr. 1608) kayıtlı eser Murâdî'ye değil Matrakçı Nasuh'a aittir (*DîA*, XXVIII, 145). İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde (TY, nr. 2475) yine Murâdî'ye atfedilen *Kitâb-ı Feth-i Kal'a-i Nova*'nın muhtevası *Gazavât-ı Hayreddin Paşa*'da mevcut olup muhtemelen ayrı bir eser zannedilerek müstakil ciltlenmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Seyyid Murâdî, *Gazavât-ı Hayreddin Paşa*, TSMK, Revan Köşkü, nr. 1291, vr. 292^b; a.e. (nşr. Ertuğrul Düzdağ), İstanbul, ts., I, 54; a.e.: *Barbaros Hayreddin Paşa'nın Hatıraları* (nşr. Ertuğrul Düzdağ), İzmir 1995, s. 3-4; Hammer (Atâ Bey), V, 4, 6; Flügel, *Handschriften*, II, 226 vd.; *Osmanlı Müellifleri*, III, 63, 183; Blochet, *Catalogue*, I, 28 vd.; *TCYK*, s. 295; Levend, *Gazavatnâmeler*, s. 53-55, 167; Karatay, *Türkçe Yazmalar*, I, 218-219, 444; Babinger (Üçok), s. 86-88; Necib Âsım, "Gazavât-ı Hayreddin Paşa", *TOEM*, I/4 (1326), s. 233-238; Hüseyin G. Yurdaydın, "Kitâb-ı Bahriyye'nin Telifi Meselesi", *DTCFD*, X/1-2 (1952), s. 143-146; a.mlf., "Murâdî ve Eserleri", *TTK Belleten*, XXVII/107 (1963), s. 453-466; a.mlf., "Matrakçı Nasuh", *DîA*, XXVIII, 145; Rhoads Murphey, "Seyyid Murâdî's Prose Biography of Hızır İbn Yakub, Alias Hayreddin Barbarossa", *AOH*, LIV/4 (2001), s. 519-532; İsmet Parmaksızoğlu, "Murâdî", *TA*, XXIV, 445; "Murâdî", *TDEA*, VI, 443.

ABDÜLKADİR ÖZCAN

MURÂDÎ, Hasan b. Kâsım

(bk. İBN ÜMMÜ KÂSİM).

MURÂDÎ, Rebî' b. Süleyman

(bk. REBÎ' b. SÜLEYMAN el-MURÂDÎ).

MURÂDÎLER

(المرادقون)

XVII. yüzyılda Tunus'ta beylerbeylik ve emîrî'ltvânlık görevlerinde bulunan aile.

Tunus'un Koca Sinan Paşa tarafından 982'de (1574) fethinden sonra burada bir eyalet kurulmuş ve yönetim beylerbeylere bırakılmıştı. Ancak çok geçmeden çıkan isyanlar üzerine Tunus'ta dayılar söz sahibi olmaya başlamış ve üçlü bir yönetim meydana gelmiştir. Dayılar Anadolu'dan gelen askerlerin eğitildiği, ocak adı verilen kışlaların kumandanı idi. Eyalet merkezinde ve iç bölgelerde güvenliği sağlamak, vergi toplamakla görevli olanlara ise bey denilirdi. Bunlardan eyalet merkezi Tunus'ta vazife yapanlara Tunus mirlivâsı ve ya emîrî'ltvân adı veriliyordu.

Tunus mirlivâsı Ramazan Bey'in 1022'de (1613) vefatıyla yerine önce kardeşi Receb, ardından küçükken müslüman olan kölesi Korsikalı Murad Bey tayin edildi. Murad Bey, Tunus Dayısı Yûsuf ile iş birliği yaparak eyaletin kalkınması için çalıştı. 1038'de (1629) Cezayir-Tunus sınırında kabileler arasında çıkan çatışmaları önledi ve isyanları bastırdı. Bu dönemde Tunus'a göç eden Endülüs müslümanlarının iskânıyla ilgilendi.

Murad Bey, emrindeki askerlerle birlikte her yıl ilkbaharda Cezayir sınırına, sonbaharda ise güneydoğudaki Kayrevan'dan Bilâdülcerîd'e kadar uzanan bölgeye giderek vergi topluyordu. Askerî sınıf yanında yerlilerden meydana gelen birlikleri sayesinde gücünü arttırdı ve mahallî idarecilerle iyi ilişkiler kurdu. Eyaletin yönetildiği Tunus şehrinin dışında Bardo'da yeni bir saray yaptırarak oraya yerleşti, askerî ve sivil memurları, taşrada kendisini destekleyenleri etrafına topladı. Murad Bey, Tunus'taki Osmanlı askerlerinin kumandanı durumundaki dayı üzerinde kesin bir üstünlük sağladı. Ayrıca Kayrevan'ı elinde tutan ve çevresine zarar veren Şuâbiye Arapları'nı yurtlarından çıkardı. Bu başarıları sebebiyle İstanbul'a hediyeler gönderen Murad Bey paşa rütbesiyle Tunus beylerbeyi oldu (1041/1631); yerine oğlu Hammûde Bey Tunus mirlivâlığına getirildi. Böylece Tunus yönetiminde Murâdîler dönemi başlamış oldu. İkisinin ortak hareke-

tiyle eyalette tam bir güvenlik sağlandı, vergiler toplandı ve kabilelerin itaati temin edildi. Murad Paşa ile Tunus dayısının 1047'de (1637) peş peşe ölmesi üzerine Cenevizli Usta Murad dayılık makamına getirildi. Onun zamanında Tunus Limanı yeniden düzenlendi, kaleler tamir edildi ve deniz ganimetleri hakkında bir kanun hazırlandı. Hammûde Bey, üç oğlundan Murad'ı merkezde kendi yerine hazırlarken Mehmed'i sahildeki Sûse, Münestîr (Manastır), Sefâkus (Sfaks) ve Cerbe beyliğine, Hasan'ı da kuzey ve kuzeybatı bölgesinin beyliğine getirdi. Tunus'ta elde ettiği nüfuz sayesinde dayıların tayininde etkili oldu. Hammûde Bey, 1069'da (1659) Tunus'un kalkınmasına ve imarına katkısı dolayısıyla beylerbeyiliğe tayin edildi. Yirmi sekiz yıllık emîrî'ltvânlık ve iki yıllık beylerbeyilik döneminden sonra 1071'de (1661) uzlete çekilerek yönetimi oğullarına bıraktı. Onun devrinde beyler dayılardan daha üst bir konuma geçti.

Tunus Mirlivâsı Murad Bey 1076'da (1665) Fransa, Hollanda ve İngiltere ile ticaret sözleşmeleri imzaladı. Sözleşmelerin maddeleri arasında esir değişimi, Akdeniz'deki gemilerin güvenliği ve limanlarda karşılıklı ticaret yapılması gibi hususlar yer alıyordu. 1666'da Hammûde Paşa'nın ölümü üzerine beylerle Tunus dayısı arasında çıkan anlaşmazlık çatışmaya dönüştü. Murad Bey, Dayı Şâban Hoca'yı halkın desteğiyle görevinden uzaklaştırdığı gibi (Zilhicce 1082 / Nisan 1672) yeni Tunus dayısı Hacı Laz Ali ile giriştiği mücadeleyi kazanarak bütün muhaliflerini ortadan kaldırdı ve eyaletin tek hâkimi oldu (1084/1673). Daha sonra Bardo Sarayı'na yerleşip oğullarını sancak beyliklerine tayin etti. Murad Bey 1086'da (1675) vefat edince oğulları Mehmed ve Ali ile kardeşi Mehmed el-Hafsî, Tunus beylerbeyiliğini ele geçirmek için mücadeleye giriştiler. Meydana gelen olaylar ve üç yıl süren veba yünden çok sayıda insan hayatını kaybetti.

Sultan IV. Mehmed, devletin Tunus'taki hâkimiyetini kuvvetlendirmek için Mehmed el-Hafsî'yi bey tayin edip bir donanma ile Tunus'a gönderdiyse de bunlar halkın ve eyalet ileri gelenlerinin uyarısıyla geri döndüler (Zilkade 1087 / Ocak 1677). İki kardeş arasında Tunus beylerbeyiliği el değiştirerek on yıl daha bu şekilde devam etti. Ali Bey resmî Tunus beyi sıfatıyla görevini sürdürdü ve Tabak Mehmed'i Tunus dayılığına getirdi. Nihayet Mehmed el-Hafsî sadrazamdan Tunus beylerbeyiliğini alarak uzun süre dirâtil kalan bu makama eski itibarını kazandırmak istedi (1091/

1680). Tunus Beyi Ali Bey, bir taraftan kardeşi Mehmed Bey ile uğraşırken diğer taraftan amcası ve Tunus'taki karışıklığı fırsat bilen Cezayir dayısı ile mücadele etti. Sonunda iki kardeş arasındaki anlaşmazlık giderildiyse de yeni beylerbeyinin Tunus'taki gelişmeleri İstanbul'a bildirmesi üzerine padişah adına gelen bir kâpıcıbaşı yaptığı incelemeler sonunda Mehmed el-Hafsî'yi alıp İstanbul'a götürdü. Tunus'ta kısa bir süre asayiş sağlanmakla birlikte Ali Bey'in Tunus dayısı ile arası açıldı ve onu idam ettirdi (1093/1682). Yerine geçen Ahmed Çelebi kendi mevkiini güçlendirmek için iki kardeşin arasını açmaya uğraştı. Ali Bey'in vergi toplamak amacıyla eyaletin iç bölgelerine gitmesinden yararlanarak onun Tunus'a geri dönmesini engellemeye çalıştıysa da Mehmed Bey'in kendini bey ilân etmesi üzerine aralarında çatışma çıktı. Ahmed Çelebi ile baş edemeyeceğini anlayan iki kardeş Cezayir Beylerbeyi Mezemorta Hüseyin Paşa'dan yardım istedi. İbrâhim Hoca kumandasında Tunus'a gelen Cezayir ordusu şehri kuşattı (1095/1684). İki yıl süren kuşatmanın ardından Tunus dayısı yakalanarak Ali ve Mehmed beylere teslim edildi. Mezemorta Hüseyin Paşa, iki kardeşin yaptıklarından pişman olduğunu ve affedilmesini isteyen bir mektubu İstanbul'a gönderdi. Nihayet Mehmed Bey emîrî'ltvân, Ali Bey Tunus dayısı olduysa da kardeşler arasındaki anlaşmazlık sona ermedi. Bundan büyük zarar gören Tunus halkı ayaklandı. Askerler Ali Bey'i öldürdüler (1097/1686), böylece Mehmed Bey tek başına Tunus beyi oldu. Tunus Dayısı Bektaş Hoca'nın aynı zamanda Tunus beylerbeyiliğine tayiniyle eyalette sükûnet sağlandı. 1102'de (1691) bir Cezayir ordusu Trablusgarp ile iş birliği halinde Tunus'a girdi ve Mehmed Bey'i Kâf'ta yenilgiye uğrattı. Bunu fırsat bilen Tunus dayısı, Murad Bey'in küçük oğlu Ramazan Bey'i emîrî'ltvân yaptıysa da Mehmed Bey'in Tunus'a dönmesi üzerine kardeşi kaçmak zorunda kaldı. Tunus-Cezayir mücadelesi bir süre daha devam etti. Mehmed Bey bir ara yenilip Sahrâ tarafına çekildi, ancak daha sonra yeniden duruma hâkim oldu.

Garp ocakları arasında baş gösteren anlaşmazlıklar Dîvân-ı Hümâyûn'da tartışıldı ve eyalet sorumlularından bölgeye gönderilen mübâşirin kararına uymaları istendi. Tunus'a Destarî Mehmed Paşa beylerbeyi tayin edildi. Mehmed Bey 17 Rebüülevvel 1108'de (14 Ekim 1696) vefat edince yerine kardeşi Ramazan Bey Tunus mirlivâsı oldu. Üç yıl sonra yeğeni Murad halkın des-

teğini alarak ayaklandı ve Ramazan Bey'i öldürüp yerine geçti (Ramazan 1110/Mart 1699).

Murâdiler ailesinin başına geçen ve III. Murad olarak bilinen bey halka zulmetti. Daha önce Tunus'a yönelik saldırıları sebebiyle Cezayirli'lerden intikam almak için Fas Sultanı Mevlây İsmâil ve Trablusgarp Beyi Halil Bey'le anlaştı. 1700'de Kostantîne (Kosantine) beyinin birliklerini iki defa yendi ve şehri beş ay kuşatma altında tuttu. Sonunda Cezayir Dayısı Hacı Mustafa karşısında çok sayıda askerini kaybederek geri çekildi. Bu sırada ayaklanan Kayrevan üzerine asker gönderip şehri tahrip ettirdi. Cezayir ile yeniden savaşa hazırlandığı sırada 13 Muharrem 1114'te (9 Haziran 1702) bir iç isyan sırasında öldürüldü. Bu olayın ardından Murâdî ailesine karşı meydana gelen tepkiler sebebiyle ailenin diğer erkek çocukları da katledildi. Böylece Tunus eyaletinde seksen üç yıl emîrî'ltvânlık makamını elinde tutan Murâdiler devri sona ermiş oldu.

Tunus'ta Murâdiler zamanında çeşitli şehirlerde cami, mescid, medrese, türbe, saray ve çarşı gibi pek çok bina inşa edildi. Hammûde Paşa kendi adıyla bilinen cami ile Tunus Burcu ve Fransız Hanı'nı yaptırdı. II. Murad Bey Hammûde Camii avlusunda bir türbe, Kâbis'te Murad Bey Camii, Tunus ve Cerbe'de Murâdiye medreseleri, Mecezûlbâb'da ve Kayrevan'da birer köprü, Becâ'da Hanefî camii ve medresesi inşa ettirdi. Ayrıca Bardo Sarayı'na taşındıktan sonra buraya çeşitli ilâveler yaptırdı. Mehmed el-Hafsî, Zağvân'da bir zâviye, Tunus'ta Hafsî Çarşısı; Mehmed Bey, Tunus'ta kendi adıyla bir cami, Kayrevan Bey Camii ve pek çok yerde medrese inşa ettirdi.

BİBLİYOGRAFYA :

BA, Ali Emîri – II. Mustafa, nr. 5/412, 414.B.29; nr. 21/2084 (1109.C.04); İbn Ebû Dînâr, *el-Mûnis fi ahbârî İfrîkiyye ve Tûnis*, Beyrut 1993, s. 226-279; Defterdar Sarı Mehmed Paşa, *Zübde-i Vekâyiât, 1656-1704* (haz. Abdülkadir Özcan), Ankara 1995, s. 74-75, 514-515, 723, 841; Hüseyin Hoca, *Zeylû Beşâ'iri ehli'l-imân bi-fütûhâti Âli 'Osmân* (nşr. Tâhir el-Ma'mûrî), Libya-Tunus, ts. (ed-Dârü'l-Arabiyye li'l-kitâb), s. 92-109; Sahaflar Şeyhizâde Esad Efendi, *Tunus'un Devlet-i Aliyye Tarafından Fethinden Abdülmecid Zamanına Kadar Ahvâli*, İÜ Ktp., Nadir Eserler, TY, nr. 6145, vr. 8^a-12^a; Le Baron I. de Testa, *Recueil des traités de la porte ottomane avec la puissances étrangères*, Paris 1864, I, 322-338, 344-349, 355-356; Mehmed Nuri – Mahmud Nâci, *Trablusgarp*, İstanbul 1330, s. 136-139; Aziz Samih İter, *Şimali Afrikada Türkler*, İstanbul 1936, II, 137-150; Taoufik Bachrouch, *Formation sociale barbarèsque et pouvoir à Tunis au XVIIe siècle*, Tunis 1977, s. 167-204; Bou-

MURÂDİLER

baker Sadok, *La régence de Tunis au XVIIe siècle: Ses relations commerciales avec les ports de l'Europe méditerranéenne, Marseille et Livourne*, Zaghuan 1987, s. 38-40, 53-58, 66, 78-93; K. J. Perkins, *Historical Dictionary of Tunisia*, London 1989, s. 60, 96-97; A. Rousseau, *el-Havliyyâtü't-Tunisiyye münzû'l-fethi'l-'Arabî hattâ ih-tilâli Fransa li'l-Cezâ'ir* (M. Abdülkerim el-Vâfi), Bingazi 1992, s. 118, 126-151; M. Hâdi eş-Şerîf, *Târîhu Tûnis* (trc. Muhammed eş-Şâvuş – Muhammed Acine), Tunus 1993, s. 77-81; a.mlf., "Tunisie", *El²* (Fr.), X, 699; Néji Djelloul, *Les fortifications côtières ottomanes de la régence de Tunis (XVIe-XIXe siècles)*, Zaghuan 1995, s. 31, 322; Ahmed Saadaoui, *Tunis ville ottomane*, Tunus 2001, s. 19-24, 31, 50-51, 60, 63-65, 67, 69, 74-76, 91-97, 100-117, 122, 138, 362, 379-380, 392-394; Kadir Pektaş, *Tunus'ta Osmanlı Mimari Eserleri*, Ankara 2002, s. 11-12, 20-71, 90-97, 118-119, 137-141, 161-165, 196-198, 200-209, 219-230, 235, 241-243, 247-260; J. Pignon, "La milice des janissaires de Tunis au temps des deys (1590-1650)", *Revue internationale d'histoire militaire*, sy. 18, Paris 1956, s. 301-325; R. Brunschwig, "Justice religieuse et justice laïque dans la Tunisie des deys et des beys, jusqu'au milieu du XIXe siècle", *St.I*, XXIII (1965), s. 27-70; a.mlf., "Tunus", *IA*, XII/2, s. 76-77; Mehmet Maksudoğlu, "Tunus'ta Hâkimiyetin Dayılardan Beylere Geçişi", *ACİFD*, XV (1967), s. 173-186; a.mlf., "Bey", *DİA*, VI, 12-13; H. Djait, "Influences ottomanes sur les institutions, la civilisation et la culture tunisiennes du XVIe au XIXe siècle", *RHM*, sy. 6 (1976), s. 150-156.

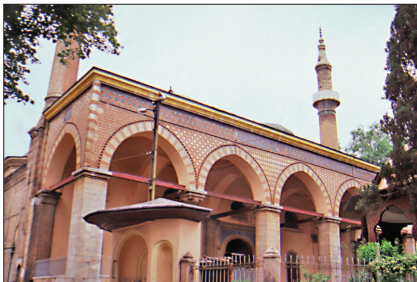
AHMET KAVAS

MURÂDİYE KÜLLİYESİ

Bursa'da
XV. yüzyılın ilk yarısında inşa edilen
külliye.

Sultan II. Murad tarafından yaptırılan ve bulunduğu semte adını veren külliye camii, medrese, hamam, imaret, çeşme ve bâninin türbesinden oluşmaktadır. Haziresine birçok şehzade ve saray mensubu defnedildiğinden zamanla çeşitli ilâvelerle genişlemiştir.

Murâdiye Camii – Bursa

Cami. Külliye'nin ana binası olup beş gözlü son cemaat yeri, arka arkaya iki büyük kubbeli harim kısmı ve iki yanda birer kubbeli tabhâneye sahiptir. Duvarlar üç sıra tuğla ve bir sıra moloz taşla örülmüş, fakat taşların ebadı birbirinden farklı olduğundan aralarına düşey tuğlalar yerleştirilmiştir. Basık kemerli cümle kapısı üzerinde yer alan celi sülûs Arapça kitâbeden cami inşaatının 828 Recebinde (Mayıs 1425) başlayıp 830 Muharreminde (Kasım 1426) bittiği anlaşılmaktadır.

Yapının önünde yer alan beş gözlü son cemaat yeri dört mermer pâye ve aralarda iki granit sütun üzerine oturmakta, ortadaki bölüm tamamen mukarnas dolgulu ve mukarnaslı tromplu kubbe, bunun iki yanındaki bölümler prizmatik üçgenli tromplu kubbe, en dışta iki yan bölümler ise aynalı tonozla örtülmüştür. Maksûreleri dört basamakla çıkılan son cemaat yerine iki pencere ile doğudaki iç koridora, batıdaki asma katına ait iki kapı açılmaktadır. Pencereden bozma oldukları anlaşılan bu kapıların alınlıkları bitkisel süslemeli, pencerelerin alınlıkları ise geometrik desenli mozaik çinilerle kaplıdır. Batıdakinin çinileri yok olduğundan yerine sıva üzerine boyama yapılarak çini görünümü verilmiştir. Son cemaat yerinde revak cephesi, çeşitli boyut ve biçimde tuğlaların on beş değişik geometrik şekilde örülmesiyle hareketlendirilmiş ve bilhassa kuzey cephesi saçak silmesinin alt kısmında bu süslemeye firûze renkli sırlı tuğlalar katılmıştır.

Eni ve boyu yaklaşık aynı ölçülerde olan Bursa kemerli giriş eyvanının iki yanına stalaktitli mihrap nişleri açılmış, kemer alınlığına revakta olduğu gibi mozaik çini ile bitkisel süsleme yapılmıştır. Çok ince bitkisel motiflerle süslenmiş ve birkaç parçası boş bırakılmış künde-kârî tekniğindeki ahşap kapı kanatları devrine aittir. Üst kartuşlarında küfi hatla, "Yâ hayyü yâ kayyûm yâ ze'l-celâli ve'l-ikrâm", sülûs hatla da, "Yâ hafîyye'l-eltâf neccinâ mimmâ nehâf" yazılıdır. Giriş holü üzerindeki çini levhalar ve stalaktitlerin ortasında malakârî tavan göbeği yer almaktadır. Burada yaklaşık 6,5 m. yükseklikte bir asma kat vardır. Sağ eyvandan bir kapı ile çıkılan bu katın iç mekâna bakan bir penceresi, son cemaat yerine ise beş şahnişin açılmaktadır.

Girişte, tavanda yer alan yirmi dört kollu yıldızlardan gelişen geometrik süslemeli muhteşem ahşap göbek daha önce mihrap kubbesinin batı ayağı dibinde bulunan müezzin mahfiline ait olup 1855'ten sonra yapılan onarım esnasında bu-

Bursa Murâdiye Camii'nin içinden bir görünüşü

raya monte edilmiştir. Bunun üzerindeki ahşap müezzin mahfili de sonradan yapılmıştır. Girişin sağ ve solundaki maksûrelerin duvarları, mihrap duvarının minber arkasına düşen köşesi ve pencere altlıkları firûze renkli altıgen çinilerle, mihrap mekânının doğu ve batı duvarları ise araları üçgen firûze sırlı tuğlalarla dolgulanmış altıgen zümrüt yeşili çinilerle kaplıdır. İki ana kubbeyi ayıran kemerin kaideleri de birbirine lâcivert kollarla bağlanan altıgen mavi çinilerle kaplanmış ve aralarına beyaz sırlı üçgen tuğlalar yerleştirilmiştir. Mihrabın doğu tarafında firûze ve lâcivert çini ile beyaz konturlardan panolar oluşturulmuştur. Zümrüt yeşili çinilerin ve bütün çini panoları çevreleyen bordürlerin daha önce Yeşilcami'de de kullanılmış olması aynı Tebrizli usta grubunun burada da çalıştığını göstermektedir.

Prizmatik Türk üçgenlerine oturan ana kubbe üçgen trompludur, sağ ve sol eyvanlar yine Türk üçgeni kasmağa oturur, fakat mukarnaslı trompludurlar. Mihrap kubbesi üçgenli kasmağa oturur ve geçiş elemanı olarak çok iri mukarnaslı ve neredeyse duvarın ortasına kadar inen damlalı tromplara sahiptir. Eyvan kemer ayaklarının her ikisinde de celi sülûs besmele, batı eyvanının kible duvarında muhakkak besmele ve bunun altında sülûsle, "Yüzünü Mescid-i Harâm tarafına çevir" meâlindeki âyet (el-Bakara 2/149) yazılıdır. 1320 (1902) tarihli yazıların hattatı Ömer Vasfi Efendi'dir. Mihrabın batısındaki duvarda mevcut bir levhada Şeyh Sırrı Efendi'nin celi ta'likıyla yine aynı âyet yazılıdır. Bu yazının tam karşısında aynı ölçülerde bir Kâbe örtüsü asılmıştır.

Caminin 1855 depreminden sonra tamamen alçıdan yapılan mihrabı rokoko